

A KÖZÖS KÜL- ÉS BIZTONSÁGPOLITIKA, VALAMINT A KÖZÖS BIZTONSÁG- ÉS VÉDELEMPOLITIKA PARLAMENTI ELLENŐRZÉSÉÉRT FELELŐS PARLAMENTKÖZI KONFERENCIA

IV. NAPIRENDI PONT: GEOPOLITIKAI, STRATÉGIAI ÁTRENDEZŐDÉS A VILÁGBAN

Napjaink globális rendszerében növekszik a befolyásos szereplők száma, s ez fokozza a bizonytalanságot; a nagyhatalmak közötti erőegyensúly megbomlásának veszélye nagyobb, mint a hidegháború lezárása óta bármikor.

Az orosz-ukrán háború hatására a multilaterális rendszer egyre inkább töredezetté válik, amelyet az jellemez, hogy országok regionális vagy ideológiai alapú csoportokhoz csatlakoznak, a nemzetközi együttműködés egyre inkább a hasonlóan gondolkodó országok különböző csoportosulásain keresztül szerveződik. Nagyobb szerepet játszanak például az olyan együttműködési formák, mint a G7 ([Puglierin 2023](#)).

A megosztottság erősödését, a nagyhatalmak közötti egyetértés gyengülését jelzi az ENSZ Biztonsági Tanácsának határozatai ellen emelt vétók megnövekedett [száma](#) is: 2022–2024-ben 14 vétót emeltek (ebből 10 esetben Oroszország) szemben a 2019–2021 között emelt 7 vétóval.

A nemzetközi biztonság veszélyeztetettségét mutatja a fegyverkezés erőteljesebbé válása. Tavaly világszinten [emelkedtek](#) a katonai kiadások, s azon belül is a nukleáris fegyverekre fordított [összegek](#). [Nőtt](#) a fegyveres konfliktusok száma is. Az ukrajnai és a közel-keleti harcok geopolitikai, gazdasági, humanitárius hatásai egyelőre kiszámíthatatlanok.

Az Egyesült Államok őrzi a nemzetközi rendszeren belüli vezető szerepét, a legerősebb katonai erővel rendelkezik, vállalatai továbbra is meghatározóak a világpiacon, ám Kína már megelőzi a globális exportból való [részesedése](#) és a vásárlóerő paritáson mért világgazdasági [részaránya](#) szempontjából.

A két nagyhatalom közötti vetélkedés jelenleg gazdasági és technológiai téren zajlik, ugyanakkor az Egyesült Államok, az Egyesült Királyság és Ausztrália részvételével 2021-ben megkötött biztonságpolitikai megállapodás ([AUKUS](#)) katonai szempontból kívánja ellensúlyozni Kína megerősödését az Indiai- és a Csendes-óceán térségében.

Az indo-csendes-óceáni térség jelentőségét tovább növeli Kína mellett India és Indonézia gyors gazdasági fejlődése is. A PwC [számításai](#) szerint 2050-re Kína és

India gazdasági ereje megelőzi majd az Egyesült Államokét, Indonézia pedig a negyedik helyet fogja elfoglalni.

A nyugati világrénddel szembeni alternatívát felmutató BRICS-szövetség (Brazília, Oroszország, India, Kína, Dél-Afrika) 2024 elején további öt taggal bővült (Egyesült Arab Emírségek, Irán, Szaúd-Arábia, Etiópia és Egyiptom), ezzel is erősítve azt a szándékot, hogy politikai és gazdasági erejükkel az Egyesült Államok és az Európai Unió vetélytársai legyenek.

Az Európai Unió olyan kihívásokkal szembesült az elmúlt években, mint az illegális migráció, az orosz energiatünettség, biztonsági helyzete pedig az orosz-ukrán háború következtében sérülékenyebbé vált ([P9_TA\(2024\)0104](#)). Erőfeszítései ellenére a gazdasági, világkereskedelmi versenyben lemaradt a globális versenytársak mögött, a Nemzetközi Valutaalap (IMF) [mérései](#) szerint a globális GDP-ből való részesedése csökkent.

A közelmúltban bekövetkezett válságok, amelyeket a Covid19-járvány, majd az orosz-ukrán háború kitörése okozott, rámutattak az országok globális függőségére. Ez egyaránt megmutatkozik olyan természeti erőforrások, mint a kőolaj és a földgáz, valamint olyan létfontosságú folyamatok szempontjából, mint a digitális és a zöld átmenet, amelyek [kritikus nyersanyagokat](#) igényelnek.

Világszintű stratégiai kérdés egyfelől a versenyképesség, másfelől az energiabiztonság és az éghajlatváltozás, utóbbiak egyszersmind a globális politika legmegosztóbb témái, geopolitikai kockázatuk éppen ezért nagy.

Kiemelt jelentőséggel bírnak a 2024-es országos választások, több mint 70 országban a Föld lakosságának fele a szavazóurnákhoz járulhat idén. Az emelkedő infláció és a gazdasági növekedés lassulása az országok jelentős részében a választók széles körű elégedetlenségéhez vezethet, ez pedig növeli a társadalmi nyugtalanság kockázatát.

Különösen kritikus globális szempontból az Egyesült Államokban a novemberi elnökválasztás, amelynek eredménye jelentősen befolyásolhatja az ország Európai Unióhoz és Kínához fűződő viszonyát. ◆

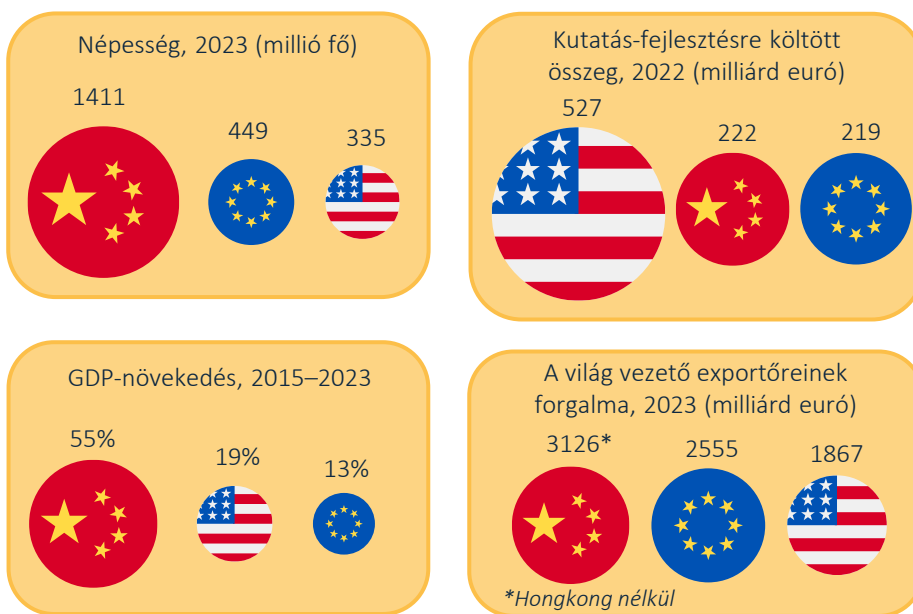
1

2024 FONTOSABB GEOPOLITIKAI KIHÍVÁSAI

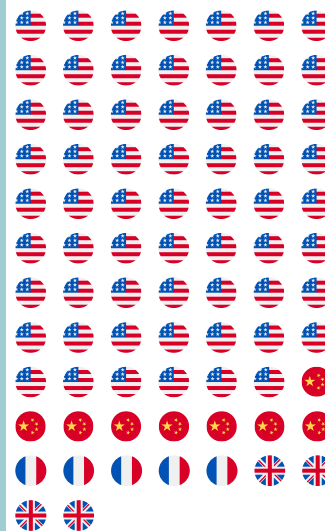
2

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK, KÍNA ÉS AZ EU-27 FŐBB MUTATÓI

3

A LEGNAGYOBB GLOBÁLIS VÁLLALATOK SZÉKHELYEI

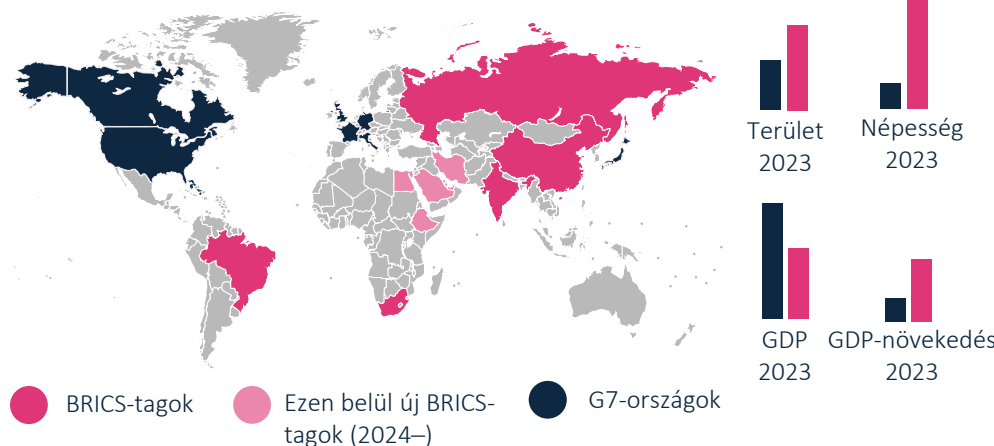
4

NUKLEÁRIS ROBBANÓFEJEK SZÁMA, 2023

5

A G7- ÉS A BRICS-ORSZÁGOK

FORRÁSOK

- 1 Thomson Reuters | 2 World Bank; EU Industrial R&D Investment Scoreboard 2023; Eurostat [ext It introeu27 2020]
 3 Global Top 100 Companies. PwC, April 2024 | 4 ICAN Annual Report 2023 | 5 World Bank